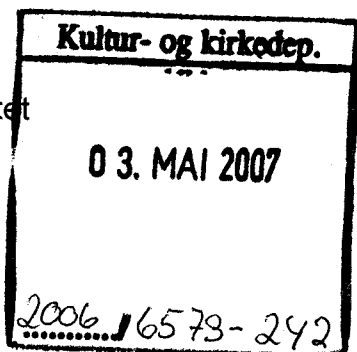

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep

0030 Oslo

Deres ref: 2007/56-008
Vår ref: Japke S. Stobbe
Saksbehandler: 71214159
Tlf: 71214159
Faks:
E-post: post@hiMolde.no
Molde: 30.04.2007

Uttalelse vedr. Høring - Bibliotekreform 2014

Biblioteket ved Høgskolen i Molde oversender herved uttalelse vedrørende Bibliotekreformen 2014.

Med vennlig hilsen

Japke S. Stobbe
Hovedbibliotekar

HØRINGSUTTALELSE OM "BIBLIOTEKREFORM 2014"

Fra biblioteket ved Høgskolen i Molde

Bibliotekreform 2014 uttrykker ønske om et stort løft for bibliotekene i Norge, og om at brukerne får tilgang til informasjon gjennom et nettverk av forskjellige bibliotektyper. For at ønskene skal kunne oppfylles, kreves det politisk vilje og økonomisk satsing. Politisk forankring kan best sikres ved at utredningen legges fram som stortingsmelding.

KOMMENTARER TIL UTVALGTE PUNKTER

Strategier og tiltak under målområde 1

1.1. Tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester

Samarbeidet mellom A, B og M er viktig, både i det praktiske liv og "på skjermen", men det kan foregå på andre måter enn ved en felles inngangsportal.

På sikt kan det virke positivt med en felles nettbasert tilgang til innholdet i arkiv, museer og bibliotek, men begrepet ABM-portal tror vi ikke at folk utenom de ABM-sektorene forbinder noe med. Det er bedre å ha en portal for hver av sektorene, hvor Bibliotekportal (Norgesbiblioteket) er den ene. For at dette skal bli en realitet, må Norsk Digitalt Bibliotek "være på lufta", noe som langt fra er tilfelle i dag.

Felles søke- og bestillingsmuligheter i fag- og folkebibliotek vil bety en stor forbedring. NDB bør få de nødvendige bevilgninger til å komme i drift og utvikles. ABM-portalen bør utsettes.

Lisenser er nødvendige, men dyre. Alle tiltak som kan føre til at abonnement på databaser, e-tidsskrifter og e-bøker blir mindre kostnadskreven for den enkelte institusjon ønskes velkommen. Vederlagsordninger, fellesnasjonale avtaler og frafall av MVA er viktige for at utdanningsinstitusjoner skal kunne gi tilgang til forskjellige kunnskapskilder.

Når det gjelder frafall av MVA på digitalt materiale, kan det argumenteres med at databaser og e-tidsskrifter brukes i FoU-sammenheng som ellers er fritatt for MVA.

Alle disse satsingsområdene vil kreve store bevilgninger for å bli vellykkede.

1.2 Digitalisere viktige innholdsressurser

Digitalisering av materiale i arkiv, bibliotek og museer vil bidra til å øke tilgangen, og bidra til å oppfylle målet om utvidet og lik tilgang til kunnskap og kulturarv.

1.3 Utvikle nye digitale tjenester

I tillegg til å stimulere til utprøving av nye IKT-tjenester, bør man stimulere til å ta i bruk de IKT-løsninger som allerede finnes. Alle bibliotek bør settes økonomisk i stand til å nyttiggjøre seg teknologske nyvinninger. Høy kompetanse hos personalet er også en forutsetning.

1.4 Utvikle biblioteket som læringsarena og læringsressurs

Dette er en bra intensjon, men det er en utfordring å nå målet fordi forskjellige bibliotek har forskjellige eiere, organisasjonsmessig tilknytning og brukergrupper.

Ved universiteter og høyskoler er studentenes informasjonskompetanse avgjørende for studieresultatet. Bibliotekene ved disse institusjonene bruker mye tid og ressurser til forberedelser og avvikling av kurs. Hensikten er at studentene skal få så mye informasjonskompetanse som mulig, ikke bare i sin studietid, men også for at de som arbeidstakere skal kunne oppdatere kunnskapene sine. Denne opplæringen er m.a.o. et viktig ledd i prinsippet om livslang læring. Det bør være et mål å gjøre slik opplæring ved universitet og høyskoler til en selvfølgelig del av studieplanene, om nødvendig ved å gjøre den obligatorisk. Det er derfor svært viktig med et fast samarbeid mellom bibliotek og utdanningsmyndighetene, slik det er foreslått.

Det er viktig å få til et utvidet samarbeid mellom forskjellige bibliotektyper lokalt, regionalt og nasjonalt, ikke minst med tanke på at det stadig blir flere fjernstudenter. Disse bør kunne få tak i den litteraturen de trenger der hvor de bor. I denne sammenhengen er en bedret transportordning (tiltak under 2.3) en viktig faktor.

Alle bibliotek fra grunnskole til universitetsnivå fungerer som læringsarenaer og læringsressurser. Det må derfor inngås et organisert samarbeid mellom departementene som de ulike bibliotektypene sorterer under.

Open Access er en verdensomspennende "bevegelse", og er veien å gå for at flest mulig skal få tilgang til vitenskapelig produksjon. Slik det er nå, bruker universitets- og høgskolebibliotekene en stor del av budsjettene til å abonnere på elektroniske tidsskrifter, mens folkebibliotekene ikke har råd. Det bør jobbes aktivt med mer åpenhet i publisering og tilgang.

Det er et politisk mål at innbyggerne i Norge skal ha lik tilgang til kultur – og kunnskapskilder, uavhengig av økonomisk evne, bosted, arbeidsplass eller tilknytning til en utdanningsinstitusjon. I denne forbindelse er oppbygging og tilgjengeliggjøring av digitaliserte arkiv meget viktig, samt å gjøre disse åpne og lett tilgjengelige gjennom lenking til nasjonale fellessøketjenester. Oppbygging av institusjonelle kultur- og kunnskapsarkiv er også viktig for langsiktig lagring, gjenfinning og tilgang til institusjonenes "hukommelse".

De fleste høgskolebibliotekene og en del andre bibliotek er deltakere i BIBSYSBrage konsortiet. Formålet er oppbygging, langtidslagring og tilgjengeliggjøring av institusjonelle arkiv. Hver deltakende institusjon har betalt for utvikling av Brage og skal betale for drifting og videre utvikling. I og med at det meste av kunnskapen som lagres i BIBSYS blir åpent tilgjengelig for alle innbyggere i Norge ser vi det som rimelig at sentrale myndigheter også påtar seg en stor del av kostnadene gjennom økte bevilgninger.

Å gjøre forskning tilgjengelig gjennom Open Access er også viktig for å unngå A- og B-lag på verdensbasis.

Strategier og tiltak under målområde 2

2.1 Etablere sterkere og mer kompetente folkebibliotek/skolebibliotek

Det virker positivt med konsolidering i betydningen *styrke*, men ikke i betydningen *slå sammen*, hvis det siste i praksis vil komme til å bety nedlegging. I store deler av Norge vil en sammenslåing fortone seg som *nedlegging*, på grunn av de lange avstandene. Selv om spørreundersøkelser viser at folk foretrekker store, gode bibliotek, er det ikke sikkert de vil reise 20 mil for å komme dit. Det blir særlig viktig for de som ikke *kan* komme seg til biblioteket på egenhånd ved for lange avstander (barn, eldre, funksjonshemmede) at de fortsatt har sine nærbibliotek. (jfr. ... mål om at alle innbyggere skal ha lik tilgang...) Det blir også en uoverkommelig jobb for noen av de 6-8 ansatte å drive aktivt samarbeid med alle skolene, barnehagene osv i alle kommunene "storbiblioteket" dekker. Krav om 6-8 ansatte for at et folkebibliotek skal ha livets rett, er altfor stort. Bare ca. 15 % av landets folkebibliotek tilfredsstillt kravet pr. i dag. Det må følge penger med til styrking av folkebibliotekene.

Det må legges vekt på:

- Å stimulere til samarbeid over kommune- og etatsgrensene om ting som er uavhengig av geografi, for eksempel digitale løsninger, kompetanseheving, forfatterturneer, osv.
- Å styrke folkebibliotekene gjennom bedre økonomi for å gi et bedre tilbud mht media (papir og elektronisk) kompetanse, antall ansatte, åpningstider og lokaler.

For universitet- og høyskolesektoren vil en økt informasjonskompetanse hos brukere på folke- og skolebiblioteknivå være ønskelig. Da vil brukerne allerede stå godt rustet til å møte kravene til informasjonskompetanse når de blir studenter.

2.3. Utvikle et brukerorientert og samarbeidende Norgesbibliotek

Det er viktig å få realisert Norgesbiblioteket, men det betinger et stort økonomisk løft. Norsk Digitalt Bibliotek må få tilført nok penger til at målet om NDB blir nådd. Samarbeidsvilje fra aktører sentralt og lokalt må til, samt mellom systemleverandørene. Alle bibliotek må med, ellers blir det i praksis A- og B-lag.

Et bedre, landsomfattende transportsamarbeid mellom alle typer bibliotek virker meget fristende. De transporttjenestene som allerede finnes bør kunne forbedres og aller helst bli gratis. Men det er av avgjørende betydning at et større transportsamarbeid ikke virker forsinkende.

Bibliotekloven må endres til å gjelde aller typer bibliotek, uavhengig av eiere og hvilket departement de sorterer under.

Ved endring av Bibliotekloven må gratisprinsippet bli stående, det samme må kravet om bibliotekutdannet biblioteksjef i hver kommune. Stillingsstørrelsen bør også med i loven, slik at man unngår utlysninger av for mange stillinger med lav stillingsprosent. De fleste politikere har forstått at kunnskap er viktig, men ikke alle ser klart sammenhengen mellom kunnskap og bibliotek..

Strategier og tiltak under målområde 3:

Forny den samlede kompetansen i biblioteksektoren:

Biblioteket støtter tiltakene nevnt her og har ingen kommentarer å tilføye, forutsatt at ”konsoliderte bibliotek” (nevnt i første tiltaket under 3.1) eller ”sammenslåtte bibliotek” ikke kommer til å bety: nedleggelse av nærbibliotek.

Høgskolen i Molde
Biblioteket